

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm || Ianvarii Et Febrvarii

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10258

De SS. Cyro & Iohanne martyrib.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77365](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77365)

ac venerandum, ex diuersis locis conflueret. Neque verò non etiã hodiè magno in honore est & ueneratione gloriosus Christi martyr, tũ alibi, tũ maximè Perusiã, vbi quidem eius nomine festus dies anniuersarius in templo, ibidè ei cũ magnis opibus iam pridè dicato, summa religionis pompa celebratur, 4. Kalend. Februarij, Tulit autem S. Constantius martyrij palmam, Marco Antonino, vt initio diximus, Imperatore, qui quidem imperare cœpit clxij. anno ab ortu Christi Domini nostri, cui honor, gloria, & imperium in sempiterna secula, Amen.

Templum cum magnis opibus edificatum.

VITAM S. Aldegundis virginis offendet Lector Tomo 6. die 13. Nouembris.

VITA ET MARTYRIVM SANCTORVM ET MIRABILIVM OPERVM EFFECTORVM, ABBATIS

Cyri & Iohannis, Authore Simeone Metaphraste.

Yrus ille, clara stella martyrum, ex clarissima quoquè fuit ciuitate Alexandria, quæ sita est in Aegypto: quam fama est ædificasse Macedonem, & eam suo impertijssè nomine. Erat autem Cyrus, religione quidem fidelis à parentibus, vita verò laudabilis, arte autem medicus: eius officina in hodiernum vsquè diem nota est omnibus, sed mutato nomine, vt quæ iam Dei templum & aedes sanctorum trium puerorum appelletur: simul verò quodammodò commutata etiam operatione, aut effecta potiùs diuiniore, & pro illa priore morborum liberatione, quam præbebat ars medicina, laboresque, & artis medicamenta, modò omnis generis & quæ sua sponte fiunt, scatens miraculis. Quemadmodum autem hanc acceperit mutationem, ab alto petita declarabit oratio.

IANUAR. 31.

Cyrus medicus.

Eius officina mutata in templum.

Apollinaris, non vehemens ille veritatis & rectorum dogmatum inimicus, qui etiam in Laodicenam sedem magnum effudit dedecus: sed ille potiùs ardens amator veritatis, & defensor piorum dogmatum, fãtò illo gloria & moribus excellentior, quanta erat in eodem nomine conuenientia: cui cùm Dei sententia commissã fuisset sedes Alexandrina, vt vult vera, quæ de ea iactatur, fama, quòd diuino iudicio & cuiusdam viri, qui futura præuidebat, prædictione, eius fidei sacerdotalis esset sedes credita. Hic ergo Apollinaris cùm iam peruenisset ad pontificatum, alebat etiam quendam suæ sororis filium, diligenter admodum & ex virtute: vt quomodò eum habebat genere propinquum, itã multo magis eum redderet vita coniunctum. Cùm verò is ad virilem peruenisset ætatem & ad florenti inuentutis, non, vt multi iuuenes, se dedit & permisit naturæ appetitionibus, laxatis frenis omnibus: neque clãm noctuque egrediendo voluit non honestas suffurari voluptates, sed potiùs volens nihil ei eiusmodi accidere, ad patrum suum & pontificem liberè & ingenuè accedens, perijt legitimæ vxoris coniugium. Vir autem ille verè diuinus, cùm ne auditione quidè, quod dicebat, accipere sustinisset, apud eum multis verbis est vsus, turbas matrimonij reuocans in memoriam, & tentans eum ab illa abducere sententia. Postquam verò vidit eum valdè instare, & de constantia ne tantillum quidem remittere, valdè pulchrè hoc excogitat, dicens se cupere excitare templum tribus sanctis pueris: cuius quidem ædificationis oportet te, inquit, in præsentia curam gerere, & cuius studio tenèris, id tibi succedet ex sententia. Audijs ille, & lubenter admodum suscepit quod iussus fuerat, calorem cupiditatis bona spe refrigerans & recreans.

Apollinaris episc. Alexandrinus.

Erat autem illic quidam locus, qui vocabatur Doryzim. Quo quidem in loco cùm visum esset excitare ædem, ipse toto studio instabat operi: & illud quidem statim ad gerontocomium, hoc verò deputabatur ad attriũ: attriũ autem intercipiebat hanc, quæ vulgò celebratur, officinam. Quam quidem cùm in templum mutãssent, à nomine solim, vt iam priùs diximus, non autem à re etiam recefferunt, nisi quòd eam effecerunt vertiorem cuiusuis hominum morbi medendi officinam. Sed ea quidem hoc modo est transfmutata, & ex medici officina templum est constitutum: verè quidem gratuita, &

Templum trium puerorum excitatur Alexandria.

nullam accipiens mercedem medici officina, velox morborum liberatio, curatio quæ nullam habet dilationem, sed eorum, qui laborant, præueniens petitiones. Nobis autem sunt etiam ea, quæ deinceps consequuntur, addenda, neque sunt pulchro priuandæ miraculo aures, quæ vtilis sitiunt orationes, etiam si ab instituto satis longa videbitur digressio, additio narrationis.

Nam cum adolescens toto studio in ædificando fuisset occupatus, in templum quidem officina breui fuit mutata. Nosocomium autem & gerontocomium ab eo constructa sunt: & omnia non longi temporis spatio ab eo sunt perfecta. Deinde accessit Apollinaris virum quendam, qui gregi præerat, & erat virtute insignis. Cui cum dedisset literas, emittit eum ad tres sanctos pueros Babylonem. Literis autem supplicabatur, vt aliquæ ex illis sacris reliquijs mitterentur ad templum, quod ipse multis sumptibus & multis laboribus construxerat. Talis erat enim in eos amor Apollinaris cum ardenti & viua fide, vt tot iam antè annis consummatos, tantam adhuc viuos, epistolam esse sensuros, & suis eum esse membris impertituros crederet. Cum ergo ille magnus & rerum verè magnarum minister hanc viam confecisset, & Babylonem peruenisset, & ante sacras illas stetit reliquias, & manu indicasset literas, & plurimum rogasset, vt literas acciperent, & pontificem ijs, quæ petebat, impertirent: qui erat eorum medius, tanquam à somno excitatus, (O diuinam prouidentiam, ô stupendam narrationem) cum manum sensim porrexisset, & epistolam accepisset, rursus nihil adiciens decubuit.

Nota rem mirandam.

Literarum itaque tabellarius, miraculum quidem admiratus, quod nihil autem esset cõsecutus eorum, propter quæ venerat, animo cruciatus, cum tota hebdomada in templo permanens & precatus nihil profecisset, reuersus est animo anxius, & pro reliquijs ferens Apollinari lachrymas. Ille autem cum ne sic quidem despondisset animum, nec curam abiiecisset instituti, quod habebat in manibus: (Cuiusmodi enim res est desiderium non solet spem abijcere non eorum solùm, quæ sunt difficilia, sed nec eorum quidem, quæ non possunt omninò fieri) Abi, inquit, rursus ô vir optime, & vehementius à sanctis pete meo nomine: & si eos quidem aliqua subeat miseratio, nostris placati precibus, præbeant aliqua ex ijs, quæ petimus: Sin minus, accepta epistola reuertèris, & mihi erit ea res pro reliquijs, nam nec illa quidem erit expers sanctificationis, vt quæ rectè sit accepta, & iam longo tempore sacra membra contigerit. His quoque parèet magna vir ille obedientia. Oportebat enim, vt arbitror, tali seruire desiderio talem parendi alacritatem. Et cum rursus venisset Babylonem, & ad sanctos accessisset, vehementer rogabat, supplicabat, obsecrabat, lachrymismagis quam verbis implens supplicationem: nè has secundas preces patriarchæ contemnerent, neque secundos suos itineris labores despicerent: sed quod ille eis templum ædificauit ad honorem, hoc suis membris vicissim glorificarent. Hęc precatus quidem est, sed nihil profecit.

En quanto perè cupit sacras habere reliquias.

Quocirca cum spem abiiecisset reliquiarum, (Sed est diligenter attendendum: audietis enim rem quidem ad audiendum iucundissimam, & ad admiratione efficiendum animum diuinissimam) cum ille spem diuinarum abiiecisset reliquiarum, studebat ipsam saltem recipere epistolam, vt ei iussum fuerat, ei, qui erat fide ardenti, impleturam locum reliquiarum. Cum sic itaque manum manui admouisset, suam manui martyris, & epistolam accepisset, illam quidem traxit ad se: eam autè secuta quoque est pulchra manus martyris. Quam cum sic vidisset diuisam à toto corpore, desiderantibus simul & venerantibus amplexus manibus, in precioso thesauro reponens, quæ sunt preciosissima, lubens peuenit Alexandriam. Quamobrem quis vel patriarchæ voluptatem & latitiam, vel rursus populi festiuam celebritatem potuerit ostendere? Quam sapienter autem se gesserit in præstando promisso suæ sororis filio, audire est operæ precium. Nam cum sequenti die totum, qui ei suberat, clerum conuocasset, manum quidem illam, & cum ipsa epistolam, quæ ab ea tenebatur, sacrosanctè simul & præclarè deponit: & cum alia in templo splendide & magnificè peregisset, idque de more Christianorum consecrasset, adducto deinde sororis filio, & sacerdote ordinato, loco alterius coniugis ei despondet ecclesiam, ei dicens: En tibi vxor. Sed eius, vt par est, curam gerere. Hoc dictum sic affecit adolescentem, & eius sic tetigit animum, & dimouit cupiditatem, vt maiore virginitatis fuerit deinceps captus amore, quam antè matrimonij. Sed

Manus vnus è tribus pueris ferit Alexandriam.

Nobis

Nobis autem rursus Cyri & eorum, quæ ad Cyrum pertinent, facienda est mentio: quem quidem propositum argumentum præsentis orationis. Hic ergo cum in arte medicina aliorum fuisset excellentissimus, nihilo secius erat etiam vita hominibus utilissimus: arte quidem corpora, moribus autem curans animas: vel potius per artem persuadens, ut morum curam gererent, & docens morbum animæ esse morbo corporis longè difficiliorem: quod huius quoque ille sæpè causa sit, Domino omnium & medico studente per morbum corporis, ut nos animæ vitium depinamus: quod quidem est morborum re vera longè periculosissimum, & curatu difficilimum. Ad ægros enim ingrediens Cyrus, non Galeni & Hippocratis & similium omninò meminerat: is enim secundo loco eorum habebat rationem: sed à nostro fonte sumens, propheticaque & apostolica atque etiam paterna eis multa dicta accinens, & deinde etiam gratiam adiciens, efficiebat ut sani essent, non solum corporibus, sed animis: & parua rogantibus & ea dabat, & ijs multo maioribus, quæ quidem sunt, Dei agnitio, vitij purgatio, salus animæ, eis gratificabatur: multos quidem ex pijs adhuc stabiliiores efficiens ad veritatem, multos autem etiam ex infidelibus ab errore liberans gentilium. Is verò tunc erat frequens, & multos atque adeò plures inuaserat, tunc sceptrum tenente Diocletiano, qui non magis erat insignis diademate, quam nimia superstitione. Nam in hoc quidem multos inuenies, quibus ipsum assimilaueris: in illo autem, omninò paucos.

Cyrus medicus excellentissimus.

Cum verò nec fieri posset, ut malignum hæc laterent, neque si non latuissent, ferre erat facile: res enim, quæ difficiliter contineri potest, & impudens est vitium, hæc per ipsum significantur Præsidi ciuitatis: qui magno quoque incitabatur furore in Christianos: qui comprehensum quoque Cyrum statim iubet duci. Ille autem cum iussum cognouisset, recedit à ciuitate, & venit in Arabiam, quæ est in finibus Aegypti. Nemo autem eum condemnet imbecillitatis, neque pusilli & abiecti animi. Non enim adspiciens ad crudelitatem Præsidis, neque propter Christum afferenda tormenta reformidans, neque vlla motus animi mollitia, exiit à ciuitate: sed partim quidem implens præceptum Domini: **Quando enim, inquit, persecuti vos fuerint in hac ciuitate, fugite in aliam: partim verò etiam per ocium volens seipsum considerare, & cor suum acuire, & deinde aggredi ad pericula pro Christo suscipienda: fortè autem diuina quoque prouidentia eum vocante in Arabiam propter infideles, quos illic erat ad Christum adducturus, & fideles rursus effecturus constantiores. Cum ille ergo sic & propter hæc venisset in Arabiam, statim mutat habitum, vitæ formam & studium: & cum caput cute tenens totondisset, amictu induitur monastico, & ad viuendi rationem extollitur sublimiorem. Deinde etiam mutat modum curationis. Non amplius enim medicus Cyrus dicebatur aut erat, nisi quod solum faciebat potius miracula: non medicamentorum, non herbarum omninò vtens auxilijs, sed prece sola & doctrina: hac quidem aduersus animas, quæ malè se habebant: illa verò, aduersus corpora.**

Cyrus fugit in Arabiam.

Matth. 10.

Nota tonsuram & habitum monasticum.

Cum ergo eius fama totam peruasisset Arabiam, & iam ad Iohannis quoque aures virtutes illius peruenissent: Iohannem, inquam, illum, qui genus trahebat ex patria Edessa: moribus autem erat verè ciuis cælestis, erat verò militari insignis autoritate. Cum hæc ergo fama ad illum quoque peruenisset, & alioqui cum Diocletianus intenderet persecutionem, præclarus hic miles, mutato ordine, & humano relicto exercitu, egregie relatus est in numerum Christi militum, & maluit se fortiter gerere aduersus eius hostes, quam aduersus eos, qui sunt hostili animo in homines. Quamobrem statim abiectis omnibus, opibus, diuitijs, gloria, autoritate, venit Hierosolyma. Deinde etiam proficiscitur in Aegyptum, amore Cyri eum trahente citra laborem, & toto pede eius gressum accelerante ad eum, qui est eiusdem fidei: ut qui vnà cum illo philosophari & vnà exerceri constituisset. Qui cum ad eum accessisset, & vnà cum eo habitasset, fuissetque pulchrorum illius certaminum & miraculorum spectator, erat notuacula corem naeta, & deinceps ad eum adspiciebat, & virtutis eius vestigia diligenter sequebatur: non ut qui longè ab eo abesset ut discipulus, sed qui eius similitudinem accuratè assequeretur. Cum autem persecutio spirasset, ut diximus, vehementius, tres quidem numero virgines cum matre comprehenduntur, quæ res sectabantur Christianorum: ducuntur verò in ciuitatem Canopum, cum Cassianus execrandum eorum, qui dii non sunt, exerceret sacerdotium, Syrianus autem ciuitatis haberet administrationem. Hæc autem non virginibus & matri solis, sed etiam ipsi quoque Cyro & Iohanni,

Iohannes vir militatis se iungit Cyro.

Theodiste.
Theodota.
Eudoxia.

hanni, fuerunt veluti proemia & principia martyrij, & iam incipiebat eis contexti corona. Veritus enim Cyrus virginum teneritudinem, nè aspera reformidarent supplicia, quandoquidem erant ætate admodum iuuenili: Theodiste enim, quæ erat trium ætate natu maxima, decimum quintum annum nondum attigerat: Theodora autem, quæ eam sequebatur, agebat annum quartumdecimum: Eudoxia verò omnium minima, agebat annum vndecimum.

Athanasia.

His ergò de causis timore affectus Cyrus causa virginum, quandoquidem hæc ætas, & maximè inter mulieres, non solum facillè vinci potest metu suppliciorum, sed etiam blanditijs nullo negotio corrumpitur: existimauit esse necessarium, descenderet ad ciuitatem, & eis, quo ad eius fieri posset, adderet animum ad certamen. Nam nec erat quidem extra suspicionem de earum matre Athanasia: partim quidem, cum eam sciret esse mulierem: partim autem matrem quoque filiarum tam tenere ætatis, quæ scit matris oblectare oculos, & nè ipsæ graue aliquid patiantur, efficiet quòd nolint aliquid, quod non vult mater. Hæc Cyrum metu replebant, dubitantem nè mater quoque frangeretur iuuentute filiarum, nè eius paterentur viscera, & victa à natura, miserabile aliquid, quo se cedere significaret, eis diceret, aut etiam annueret. Hæc ergò, vt diximus, dubitantem Cyrum inducunt in ciuitatem. Eum autem egregius quoque sequebatur Iohannes. Fiunt verò illi eis aliptæ ad certamina, & pulchrum exemplar martyrij: quod quidem erat, non illas adducere ad martyrium, sed suam ipsorum confessionem manifestam efficere: vel potius vtrunque per se inuicem, vt & ipsi propter virgines liberè suam ostenderent pietatem, & illas per se Christo offerrent hostias.

Nota sancti
viri pium
torem.

Cum itaque rursus suæ improbitatis non negligentes ministros inuenisset inimicus, eis persuadet præfidi dicere de martyribus: quòd scilicet sint quidam ignoti, vnus quidem monastico, alter verò militari induti amictu, qui efficiunt, vt modò comprehensæ virgines, deos quidem nostros despiciant, totisque viribus abiurent & execrentur eorum religionem, Cæsarisque iussa contemnant: Iesum autem quendam solum laudent, & ei, quæcunque Deo, tribuant: & ad ostendendam suam in eum beneuolentiam, mortem parui faciant. Syrianus igitur cum hæc non leuiter tulisset, sed viros præclaros in suum conspectum produxisset: Vos, inquit, infelices & hostes deorum beatorum: vos, qui virginibus quidem conamini persuadere, Christianorum autem res studetis augere: Cæsarem verò omnibus modis afficere contumelia. Sed etsi non priùs, nunc quidem certè ab hac vana deficientes religione, precibus & sacrificijs deos placate maximos. Hoc enim non efficiet solum, vt sitis liberi à supplicijs, sed etiam, vt digni videamini honoribus: Sin minùs, mox quidem scietis Syrianum: scietis autem Imperatorem quoque Diocletianum: quin etiam deos ipsos, aduersus quos hæc stolidè audetis, quam gratiam suis referant cultoribus, etiam si sint mihi & benigni.

Martyrum
constantia.

Ad hæc Cyrus & Iohannes: Nos, dixerunt, ò præses, de multis pauca dicere conuenimus. Scias ergò, nos nec esse infames honores admissuros, neque Christianismum, quicquid factum fuerit, prodituros. Hæc cum audiisset Syrianus, & vehementi cordis ira esset commotus, & dentes instar apri exacuisset: Oporrebat, inquit, vos in hoc saltem vti benignitate iudicis, quòd moti poenitentia eorum, quæ priùs statuissetis, si vlla esset sapientia, minas eui tâssetis. Quoniam autem vniuersum, vt video, est factus & arrogancia & inanis iactantia, non prolixis verbis ampliùs erit opus, sed iam ad ipsam veniemus experientiam. Sic enim ipsi & quæ desideratis præmia omninò consequemini, & vt quæ iussit Imperator faciatis, vel inuiti persuadebimini. Hæc cum dixisset, & produxisset virgines in conspectum martyrum, vt viderent quæ fiebant, inferebat athletic omne genus tormentorum: flagellis cædebat, clavis conterebat, lampadibus vstulabat, & cum, quæ vsta fuerunt, membra aceto & sale madefecisset, deinde pannis ex pilis confectis iubebat abstergere, & bulliente pice pedes inungebat. Nihil denique non faciebat ex ijs, quæ possent corpus aliquo modo punire: simul quidem & eorum vlcisens constantiam, & virginum spiritus priùs labefactare moliens.

Atrociter
cruciantur.

Cum autem eos, qui videbant, videretur potiùs castigare quàm martyres, (illi enim vel ex solo patiebantur spectaculo, propter insignia supplicia: his verò omnia erant iucunda, propter spem remunerationis) ipsos quidem relaxat à tormentis, iussit autem virgi-

virgines torqueri vnà cum matre. Postquam autem faciens periculum, maiori pudore afflicebatur, vt qui nec mulieres quidem posset solùm vincere: cernebatur enim sexu solùm Christi martyres fuisse prestare, non minùs verò esse animis, quàm sint ipsi, masculis, eosque ad vnguem planè esse imitata. Postquam ergò hæc vidit iudex impius, eas morte condemnat, & earum, quæ vita dignæ erant, sicut etiam factum est, capita amputari pronunciat. Atq; cum virgines quidè vnà cum matre manus licitorum accepisset, morti quæ ense infertur, tradiderunt, nihil muliebri aut ignauum ostendentes in cade, sed reddentes id, quod acceperant, & eis effectas exemplar fortitudinis, quos ipsæ priùs pulchrum acceperant archetypum ad virtutem magni animi. Cyrum autem & Iohannem iudex rursùs vocauit ad lucam: quibus quid non fecit impius, volens eos ad suam traducere sententiam? Prolixa vtèbatur oratione, se eorum curam gerere præ se ferens: minabatur grauiissima parère nolentibus, proferebat dona, subiciebat tormentis, alia inferebat maiora, non solùm supplicia, sed etiam munera: vt qui existimaret contempta fuisse priora propter egregiam magni animi virtutè, aut præclarum & magnificum desiderium. Cùm verò omnia faciens nihil proficeret, in eos quoquè fert sententiam: Cyro, dicens, antistiti Galilæorum, & Iohāni, qui est ei in religione similis, qui nō cesserunt iussui Imperatoris, & sacrificia maximis dijs non obtulerunt, pronunciamus amputari capita, conuenienter legi Imperatorum.

Hanc cum sententiam tulisset Syrianus, ij statim humana quidè manu accipiunt amputationem: immortali autem eam, quæ è cælo datur, coronam, tricesimo primo mensis Ianuarij. Reliquias autem pij minimè neglexerūt, reueriti difficultatem temporis, sed maximo studio eis statim manus admouentes, eas piè & sustulerunt, & cum composuissent, singulas in templo Marci Apostoli honorificè deponūt, nisi quòd eis sunt capsæ diuersæ. Alteri enim, Virginum & matris reliquiæ: alteri verò, Cyri & Iohannis, rursùs mādantur. Procedente autem postea tempore, cùm Gentibus quidem esset dissoluta tyrannis, Theodosius verò regni sceptrum accepisset, piæque religionis amicis Christianis piè præfesset: eæ & mouentur, & transferuntur. Quomodò autem, non erit pijs ad dicendum in iucunda narratio.

Cùm Theodosius, vt diximus, paulò antè suscepisset imperium, maximum & difficilimum bellum mouetur ab Occidète. Cùm enim repente multæ gentes simul coissent, & foedus inter se iniissent, minabantur in Romanorū regionem grauem irruptionem. Veritus ergò tunc magnus inter Imperatores hic Theodosius, neque ad colligendas adspexit pecunias, neque magnā aliquam manum inuocauit ad auxilium: sed ille in omnibus semper pendeat à manu illa superna. Sic ergò tunc quoquè fecit, & id faciens, spe nequaquam est frustratus. Cùm enim intellexisset, quòd in Scete (est hæc autem solitudo in Aegypto quidem sita, sic verò nominata) philosophatur vir quidam, genere quidem ipse quoquè Aegyptius, maximorum autem effector miraculorum, scribit protinus ad Theophilum Alexandriae Episcopum, iubens vt efficiat, vt vir ille admirabilis quamprimùm veniat Constantinopolim. Eis autem literis quoquè continebatur, quid eius aduentu opus esset. Ille verò ijs acceptis, statim ad eum venit, & datis literis, preces Imperatoris & vsum, qui vrgebat, significat. Deindè etiam ipse quoquè ex se facit, quæ potest: vehementer rogat, orat, supplicat, nè preces despiciat Imperatoris, neque suos vilipendat labores: sed veniat ad ciuitatem, & bellum, quod in eam paratur, suis auertat precibus, & à tanto periculo & metu eam liberet: vtpotè quòd in eius potestate situm sit, vt ciuitas vel salua sit, vel intereat.

Admirabilis autem ille Senuphius (hoc enim nomine vocabatur) primùm quidem, vt est consentaneum, nè rogaret prohibuit, non ad mensuram eius, quam habebat, gratiæ, sed ad mensuram potiùs eius, qua erat diues, humilitatis aspiciens. Magna est, inquit, mea in ciuitatem beneuolentia, & ipsam valdè saluam esse cupio: sed non voluntatem quoquè vires consequuntur ex ea, quæ est ad Deum, fiducia. Quinetiam rogauit ipsum Alexandriae episcopum, nè de eo talia sentiret, neque eum putaret vulgo antecellere. Cùm eum autem ipse omninò nō dimitteret, nec sciret deinceps magnus quidnam faceret Senuphius, discessum quidem suum pulchrè differt: dat autem sic quoquè auxilium, idque facit admirabilius. Nam & statim stetit ad Orientem, & cùm superhumerali & baculum in cælum sustulisset, Domine Deus, inquit, Deus exercituum, da huic meo superhumerali & huic baculo, vt tantum possit, quantum ego ipse, si il-

Tres puellæ cum matre torquentur.

Perimuntur.

Plectuntur capite Cyro & Iohanne.

Senuphius monachus Imperator ad se euocat.

Senuphij humilitas.

lic adesset. Hæc cum Deo dixisset, quæ habebat in manibus, dat statim Pontifici. Hæc accipe, dicens, & mitte statim ad Imperatorem. Ille autem superhumerali quidem imponat capiti, baculum verò manu ferat. Deindè quando opus fuerit manus conferere cum inimicis, præcedat omnes alios, & audacter procedat aduersus inimicos. Nã si ego quidem possim à Deo exaudiri, existimo fore, vt ipse sit illis terribilis, & sine sanguine gloriosam referat victoriam.

Nota hæc de habitu monachi et pietate tanti Imperat.

Hæc cum ad Imperatorem lubenter essent allata, ille quidem munit caput superhumerali, quauis galea tutius: baculo autem munit dexteram, læcea longè validius: & hac ratione cõfidens fore, vt videretur hostibus terribilior, quàm olim, vt aiunt, claua Hercules. Iam accedentibus hostibus, ipse primus præcedit, ducens totum exercitum. Propter Senuphij autem ad Deum orationem nulla erat dilatio, sed res statim finem accipiebat. Simulac enim eum viderunt barbari, eum admirati tanquam vnum ex cælestibus, ad fugam statim spectabant, & pedum virtutem laudabant. Fugiebant verò non aliquo certo ordine, vt qui non essent omninò oblitii virium: sed vt qui essent emortæ mentis & perterriti, alius aliò dispersi, terga volentibus facilia, expedita venatio, secura persecutio & libera ab omni periculo, ipsi potiùs propter fugam, quæ erat sine vilo certo ordine, plagas & vulnera, atque adeo mortem sibi inuicem conciliantes: adeo vt Imperator non solùm sine sanguine, sed etiam sine labore hanc victoriam retulerit. Festum ille nominavit hunc diem, & nunc quoquè post tantum tempus magnificè celebratur ab Alexandrinis, nominaturque ab eis Iconium. Ab eis enim Imperatoris facta est quedam statua, eo, quò tunc modo, armata: & capite quidem induta superhumerali, dextera autem tenens baculum.

Victoria Theodosij admiranda.

Cum verò gentiles nondum effloruissent, is, qui Alexandrinæ præerat ecclesia, destruxit quidem omnes cultus dæmonum, sacris autem ædibus ornavit ciuitatem, imaginibusque & donarijs: Canopi que extruxit templum Apostolis, magnitudine insignè & pulchritudine, quod non minùs quàm decem stadia abest à ciuitate. Est autem ipsis quoque gentilibus locus insignis & non parui nominis. Id verò licet conijcere, & ex via, quæ fert ad ipsum, vt quæ tota constata est tabulis & rectè concinnatis lapidibus, & suburbiorum & balnearum ornata est multitudine: quæ quidem fama est adhuc viginquatuo nostris mansisse temporibus: habet autem & forum, & abundat copia rerum venalium. Ab hac enim ciuitate, Canopo, inquam, distat quidam vicus spatium duorum stadiorum, nomine Manuthe. Hic autem vicus erat dæmonum habitatio, & versabantur in eo maligni spiritus. Theophilus verò hic, præsul, vt priùs diximus, Alexandrinus, eum voluisset reddere locum purum à dæmonibus, Christi que Euangelistarum & Apostolorum characteribus & figuris, vt ad eum conseruandum idoneis, occupare, id quod statuerat, non perduxit ad effectum. Interim enim mors adueniens, quæ est hominibus res inexorabilis, abducit eum à vita præsentis. Deindè autem Cyrillo quoque, qui post ipsum sedi successit, non parùm erat curæ liberare locum à dæmonum iniuria.

Angelus iu. bet reliqui as sanctorum in vicore poni cõtra dæmons.

Cum verò de ea re sæpè Deum rogasset, angelus ei appãrens in visione, iubet vt magni illius Cyri & Marci Euangelistæ reliquiæ in hoc vico reponerentur. Sic enim fore, vt à dæmonum nocimento liberetur. Cur autem non Iohãnis quoque dixerit, satis quidem ostensum est à Cyrillo. est autem omnibus quoque per se manifestum, quòd nomine Cyri, omninò Iohannis quoque nomen simul ostenditur. Sicut enim mores sunt eis communes, & quæ propter Christum facta est confessio & consummatio: ita etiam simplex est omninò vocatio & citra vllum discrimen. Hinc in Manuthe martyricæ eorum reliquiæ vicesimo & octauo mensis Iulij præclare simul & sacrosanctè transferuntur, vici custodia, dæmonum fuga, à morbis liberatio: & nunc locus est

Deo consecratus, illiusque martyribus & ministris, gratia & clemencia Domini nostri Iesu Christi, quem decet omnis gloria, honor & adoratio, nunc & semper & in secula seculorum, Amen.

VITA